

БРЗОУКІЙ БУКВАРЬ,

и ли

НОВЫЙ СПОСОБЪ

НАПИСИВАНІМЪ, УПОДОБЛЯВАНІМЪ, СЛАСТА-
ВЛЯНІМЪ И РАСТАВЛЯНІМЪ СЛОВА,
СЛОГОВА И РЕЧІЙ,

научити книги и писму невеште за

40 часова предавани

Србски и црквено-славянски правила читати и
прилично на изустъ писати.

С А С Т А В І О

З А Н Е Д Е Л Ъ Н Е Ш К О Л Е

Исидоръ Стояновићъ,

Профессоръ Общте Исторіе у Лицеуму К. С. и проч. наставникъ
у првој класи Београдски Недельны школа.

Съ одобрениемъ Высокославнаго Попечительства
Просвѣщевія К. С.

У Б Е О Г Р А Д У,

ПРИ ТИПОГРАФІИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГО

1 8 4 6.

Л - 320/1986.

То је највећа разлика између човека паметна, и између простака; што паметан човек једнако жели и труди се, да што боље научи или измисли, и да он буде паметнији од своје стари, а његова ћеца од њега; простак тако све је рад, да остане, као што су му и стари били, а његова ћеца, као и он што је. Какав би јадан и жалостап род лјуцки и овај свијет био, да су сви људи остали онаки, као што су и пјнови стари били! — — Да не узимамо за углед народе други закона и племена, но ево Руса, који су с нама једнога закона и племена. Они су прије сто година познали, да су имена наши слова — претешка за учење читати.

Вук Стеф. Карадин.

I. Познавањъ малы, стоећи слова по инијевић
овомъ гласу, уподобљавањемъ и
написивањемъ.

Часъ 1.

(Ученицима па угледъ види на дувару штица, која показује грађанска Србска слова, налазећа се у печатанимъ књигама. Кодъ штице налази се црила табла, кодъ кое стои наставникъ, држећи у левой руци прутъ а у десној крету. Ученици седе у скамјама. Свакі одъ ини има предъ собомъ црилу таблицу одъ црепа, и држи у десној руци писальку.)

1. Наставникъ. Я па овој штици видимъ различне шаре; шта видите вы?

Ученици. (одговарајући за наставникомъ). На той штици видимо и мы различне шаре.

2. Н. Ове различне шаре зову се слова. Знаете ли, како се зову ове различне шаре?

У. Те различне шаре зову се слова.

3. Н. Кадъ ова слова добро познате, онда ћете моћи читати. Шта ћете моћи чинити, кадъ ова слова добро познате?

У. Кадъ та слова добро познамо, онда ћемо моћи читати.

4. Н. Кадъ свако слово научите написати и изговарати, онда ћете га добро познати. Кадъ ћете слово добро познати?

У. Онда ћемо слово добро познати, кадъ га научимо написати и изговарати.

5. Н. Да започнемо по реду ова слова писати и изговарати. Ево я ћу вамъ написати па табли

ово право (показује прутомъ) слово, што изгледа као игла (напише ј). Како изгледа ово слово, што самъ написао?

У. То слово, што сте га написали изгледа као игла.

6. И. Садъ вы огледайте да напишете на вашој табли ово слово, што изгледа као игла. Држте ваше писальке овако између ова три прста, којима се крстите, па повуците по табли право одозго доле; а затимъ ставите горе једну точку. (Ово понито се учини, наставникъ зађе по ученицима и исправља погрешке.)

7. И. Садъ ћу да вамъ кажемъ, како се изговара то слово, што сте га написали и што изгледа као игла (удара яко гласомъ изговарајући првый слогъ у речи игла). То слово, што сте га написали и што изгледа као игла, изговара се *и* (по гласу, не по имениу). Како се изговара то слово, што сте га написали и проч.?

У. То слово, што смо га написали и што изгледа као игла, изговара се *и*.

8. И. Знате ли садъ како се пише ово слово?

У. Знамо; треба повући писалькомъ по табли право одозго доле, па ставити горе једну точку.

9. И. А знате ли, како ћете изговарати то слово?

У. Знамо; изговараћемо га *и*.

10. И. Я знамъ да вы то садъ знате; али ћете, боямъ се, после заборавити. Но я ћу вамъ казати правило, по комъ ћете га моћи свагда и на-

писати и изговарати. Да бы га могли написати, по-
мыслићете како изгледа игла, кадъ убодена право
стои (показује то), па се по томе у писаню управ-
ляйте. На што ћете помислити, да бы могли ово
слово написати?

У. Да бы могли то слово написати, помысли-
ћемо како изгледа игла, кадъ убодена право стои;
на ћемо се по томе у писаню управљати.

11. Н. Да садъ одма то огледамо. Побрините сви на вашој табли ово слово, а я ћу побрисати га на великој табли и покрити на птицы, па да видимъ ћете ли га умети написати. (То се учи-
ни. Наставникъ изведе неколико ученика на таблу
и съ ныма ради, а други па ини гледе).

12 Н. Уверенъ самъ, да не ћете никда заборавити
ово слово написати; а садъ ћу да вамъ кажемъ,
како ћете се свагда моћи сетити, да се оно изго-
вара и. Изрецьте па гласъ ону стварь, што изгле-
да као ово слово; па ће васъ првый гласићъ опо-
менути, да се ово слово изговара и. Коя стварь
изгледа као ово слово?

У. Као то слово изгледа игла.

13. Н. Па каквый є првый гласићъ, што чуе-
те, кадъ изрекнете игла?

У. Првый гласићъ, што чуемо, кадъ изрекнемо
игла, есть и.

14. Н. По чему ћете се дакље сетити, да се
ово слово изговара и?

У. Сетићемо се по првомъ гласићу, што ће-
мо чути, кадъ изрекнемо игла.

15. Н. Како се изговара ово слово?

У. То слово изговара се *и*.

16. Н. Где се налази ово слово на штици?

У. Налази се у почетку.

17. Н. (написавши и, пр. а і у, пыта:) А где се садъ налази оно слово?

У. Налази се на среди.

18. Н. Дакле јесте ли научили и познали кое слово?

У. Јесмо.

19. Н. Кое сте познали?

У. Познали смо оно, што изгледа као игла и што се изговара *и*.

20. Н. А по чему можете рећи, да сте га познали?

У. По томе можемо рећи, да смо га познали, што га умемо написати и изговарати.

21. Н. Да узмемо садъ друго слово. Ево написаћу ово, што стои после *i*, и што изгледа као *Обруч* (напиште на табли *о*). Како изгледа ово слово, што стои на штици после *i*, и што самь садъ на табли написао?

У. То слово, што стои на штици после *i*, и што сте га садъ на табли написали, изгледа као обручъ.

22. Н. Напишите вы ово слово. Почните писалькомъ одозго, па заокружуйте с' лева на десно, докъ несоставите край съ почеткомъ. (Ово настав-

никъ полагао и ясно показује ^{на табли} прегледа и поправља оно, што су ученици ^{GRADJEVIĆ} сали.)

23. И. Ово слово, што смо га написали и што изгледа као обручъ (удараюћи яко гласомъ на првый слогъ ове речи), изговара се *o*. Како се изговара ово слово, што смо га написали и пр.?

У. То слово, што смо га написали и што изгледа као обручъ, изговара се *o*. (За тымъ се могу је сва она пытания ученикти и за *o*, коя су одь чинила 8—21 ученика за слово *i*).

24. И. Да узмемо садъ треће слово, оно, што стои на јицици после *o* и што изгледа као *српъ* (написано на табли *c*). Како изгледа ово слово, што самъ садъ написао и што стои на јицици после *o*?

У. То слово што сте га садъ написали и што стои на јицици после *o*, изгледа као *српъ*.

25. И. Напишите ово слово. Понитие писалькомъ с' ёдне точке на вине, па заокружуйте с' лева па десно и неставляйте край съ почеткомъ. (Показује то на табли. Затымъ чини онакова пытания за *c*, коя су ученика за *i* одь ч. 8—21. После тога на сваку руку изменешо места, говорећи ученицима:) Изговарайте ова слова по реду: *i o c (o i c, o c i, i c o, c o i, c i o.)*

Часть 2. до 7.

(Понито се у краће повтори ученъ прошлогъ часа, треба горе показанимъ начиномъ приступити къ познавашу сљедујући слова: м ш з л б р в т и к у г и е д ч и ц е а ћ ж

и Ѯ х Ф, уподобљавајући м муњи^{СРНІ}, шаки, ѕама^{ЕУАМІ}
л левку, б бобу, р репи, в вимену или ветреци^{СРНОЧЕВІС},
теразіјма или трпези и пенџеру, к клѣштама или
крести, у ушћу (као да се две рѣке у ињему састају),
г гуслама, и иверу (као да га јошъ држи оно у сре-
ди брвио), е єзыку, д дому, ч ченгелу или чак-
ліи, и ножевима (за кунусъ) или носилама, ц пре-
пу (за кровъ), е ексеру (савіеномъ) или енгечи
(піявицы), а ади (показуюћи ученицима оно о као
да є ада, а оно поредъ о, т. е. аде, као да є рѣка)
ћ ћепенку (отвореномъ), ж жаби, ц цаку или
цбану, ѩ ћерми, х хаму, ф фенђру.

Овы часова добро ће быти поставити ова пытаня
по реду слова или преко реда:)

26. Н. Кое се слово изговара *i* (о с м и
з — и т. д.)?

У. Оно, што изгледа као игла (обручъ, српъ,
муња шака, змія и т. д.)

27. Н. А по чему знаете, да се ово слово из-
говара *i* (о с м и з — и т. д.)?

У. По томе, што чујмо гласићъ *i* (о с м и
з — и т. д.) у почетку, кадъ изрекнемо *игла* (обручъ,
српъ, муња, шака, змія и т. д.)

28. Н. А заръ нечујте у почетку гласићъ *i*,
кадъ изрекнете *обручъ* (српъ, муња, шака,
змія и т. д.) нечујмо онда у почетку гласићъ *i*.

У. Кадъ изрекнемо *обручъ* (српъ, муња, шака,
змія и т. д.) нечујмо онда у почетку гласићъ *i*.

29. Н. Да какавъ гласићъ чујте у почетку,
кадъ изрекнете *обручъ* (српъ, муња, шака, змія, и т. д.)?

У. Кадъ изрекнемо обруч (српъ, мумија, вака, змія и т. д.), чуємо онда у почетку гласић њен (СЈЕВИЧ ш з — и т. д.)

Часть 7. и 8.

30. Н. (После краткогъ повторенія) Колико сте до сада познали слова?

У. До сада познали смо свега 29 слова.

31. Н. Є ли остало јошъ колико, слова коя непознаете?

У. Остало є јошъ неколико, коя непознаемо.

32. Н. Њи ћете другій путъ болѣ познати, а за сада научите ји само писати. Ево једно съ познатымъ вамъ словима *л* и *н* састављено; што изгледа као савиенъ речь и што ова слова *л* и *н* кадъ одма до ъни стои, умекшава, те се она онда изговараю *љ нь*, као што є почетакъ у речма *љигавъ*, *њива*, или као што є свршетакъ у речма *маль*, *конъ*. (напиште се ъ). Како изгледа ово слово?

У. То слово изгледа као савиенъ речь.

33. Н. А шта ради ово слово кадъ є састављено са словима *л* и *н*?

У. Умекшава љивовъ гласъ, те се онда изговараю *љ нь* као што є почетакъ у речма *љигавъ*, *њива*, или као што є свршетакъ у речма *маль*, *конъ*.

34. Н. Ево друго (ѣ), што изгледа одприлике као ћепенакъ, а изговара се као *е* (пошто науче написати). Како се изговара ово слово, што одприлике изгледа као ћепенакъ?

У. То слово, што одприлике изгледа као ћепенакъ, изговара се *е*.

35. И. Ево треће (ю) што је састављено изъ *i* и *o*, ал' неизговара се *io*, него *iu*, као што је почетак у речи *југъ* (Пошто науче написати). Како се 'изговара ово слово, што је састављено изъ *i* и *o*?

У. То слово, што је састављено изъ *i* и *o* изговара се *iu*, као што је почетак у речи *југъ*.

36. И. Ево четврто слово (я), што незнамъ како изгледа и што се изговара *я*. (Пошто науче написати.) Како се изговара ово слово, што незнамо како изгледа?

У. То слово, што незнамо како изгледа, изговара се *я*.

37. И. Ево пето слово (ы), што је састављено изъ оногъ, кое изгледа као савиенъ рењ и изъ *i*, а изговара се као ово друго, *i*. (Пошто га науче написати.) Како се изговара ово слово, што је састављено изъ оногъ, кое изгледа као савиенъ рењ и изъ слова *i*?

У. То слово, што је састављено изъ оногъ слова, кое изгледа као савиенъ рењ и изъ слова *i*, изговара се *и*.

38. И. Ево шесто, познато вамъ слово *и*, што има выше главе малу кукицу и што се изговара *j*, као првый гласићъ у речи *јошъ* (*još*) или као последњий гласићъ у речи *рай*. Како се изговара ово *и*, кадъ има выше главе малу кукицу?

У. То слово *и*, кадъ има выше главе малу кукицу изговара се *j*, као првый гласићъ у речи *јошъ*, или као последњий гласићъ у речи *рай*.

39. И. Ова слова (напиши на табли *и*, *ы*), већъ знате написати; и једанъ и другиј паръ овы

слова изговара се *иј*, као што је у речи *пії* оно о-
симъ *п*, у речи *лії* оно после *л*. Како се изговара-
рају ова слова?

У. Та слова изговарају се *иј*, као што је у
речи *пії* оно после *п*, а у речи *лії* оно после *л*.

40. Н. Ово слово (напиште на таблици), што
изгледа као репато *ш*, изговара се *шч*. Како се изго-
вара ово слово што изгледа као репато *ш*?

У. То слово, што изгледа као репато *ш*, из-
говара се *шч*.

41. Н. (Напиште ъ) Ово вам је слово већ ње-
познато; оно кад је без *л* и без *и*, никако се не-
изговара. Изговара ли се ово слово (ъ), кад стон
без *л* и без *и*?

У. То слово, кад стон без *л* и без *и*, никако се неизговара.

42. Н. (Напиште ъ) Ево још једно слово, кое
се неизговара; оно је у глави мало другаче од његовог (ъ). Изговара ли се ово слово, што је у глави ма-
ло другаче од његовог умекшателног (ъ)?

У. То слово, што је у глави мало другаче од његовог умекшателног (ъ) неизговара се.

43. Н. Ево још ова три слова у огради (на-
пиши *ј ћ њ*), која се налазе у неким књигама, и
од њих је, изговара се као *и*, *о*, као *т*, *р*, као *в*
и као *и*; но данас се ова слова слабо употреб-
љавају.

II. Састављање слова по нивовом гласу.

Часть 9.

44. Н. Знате ли већ ње сва слова потребна, што
су на овоге птицы, написати и изговарати?

У. Знамо.

45. И. Садъ ћу васть научити по два слова заедно и у єданъ ма' изговарати. Да узмемо слово *i* и слово *e*. (Напише ји.) Како се изговараю ова слова?

У. Та слова изговараю се *i* — *e*.

46. И. Али тако се изговараю ова два слова осебице и у два ма'а, а не заедно и у єданъ ма'. (Удара прутомъ о столъ и показує шта є єданъ ма'). А заедно и у єданъ ма' изговараю се *ie*. Како се изговараю ова два слова *i e* заедно и у єданъ ма'?

У. Та два слова *i e*, изговараю се заедно и у єданъ ма' *ie*.

47. И. А кадъ на прво место напишемъ *e*, а на друго *i* (ово уради), онда ова два слова неће се изговарати *ie*, него ће се изговарати *ei*. Како ће се заедно и у єданъ ма' изговарати ова два слова, кадъ напре стои *e* па онда *i*?

У. Онда ће се изговарати *ei*.

48. И. Дакле одъ кудъ се мора починяти изговарањ слова, кадъ ји два или выше упоредъ стое?

У. Кадъ два или выше слова упоредъ стое, мора се почети изговарањ одъ првогъ, па прећи вала затымъ на друго, треће и т. д. редомъ.

(Овогъ часа Наставникъ поставля упоредъ по два слова, и то за лакше изговарањ по два прва изъ оны речій, коима су уподобљени изгледи слова.)

49. Н. (Пошто је мало повторјо изговарања по два упоредъ слова.) Садъ треба да се научите заједно и у једанъ ма' изговарати по три и по четири упоредъ слова. Да узмемо ова троје: (напиши с р п) Ова се заједно и у једанъ ма' изговарају *срп.* Како се заједно и у једанъ ма' изговарају ова три слова, кадъ овако (срп) упоредъ стоје?

У. Та три слова, кадъ тако упоредъ стоје, изговарају се заједно и у једанъ ма' *срп.*

50. Н. А кадъ другче, и. пр. овако (прс) упоредъ стоје, онда се изговарају *прс.* Како се изговарају ова слова кадъ овако (прс) упоредъ стоје?

У. Изговарају се *прс.*

(Овај часъ треба овако провести, изговарајући прво по три слова као: боб, дом, нож, хам, цак, ада и т. д. а потомъ по четири и петъ, и. пр. муња, шака, змія, левак, виме, ушће, гусле, ивер, езык, цреп, жито, и т. д.

III. Разстављање речиј на слова по нњивомъ гласу.

Часть 11.

51. Н. (после краткогъ повторенія) Прећашни часова научилисте састављати и уједно изговарати она слова, која самъ вамъ на табли писао, а садъ вали да се научите разстављати гласиће или слова оны речиј, кое ћу вамъ ненаписане задавати. Шта ћете се садъ учити?

У. Учићемо се разстављати гласиће или слова оны речји, кое ћете намъ ненаписане задавати.

52. Н. Разставите ми на гласиће или слова *ад* (на, ти, пи, ви, во, го, до, со, яд, то, ту, ук, ум, уд, и т. д.)

У. (разстављају) *а-д* (и-а т-и п-и и т. д.)

(Овако треба провести цео часъ.)

Часть 12.

(Овога часа треба повторити дѣло 10 и 11. часа.)

IV. Изустно написуванѣ слова и слогова.

Часть 13.

53. Н. Знате слова, коя вамъ се напишу уедно изговорити или саставити; знате речь, кою вамъ ненаписану кажемъ на слова по реду разставити: да-ке ћете лако моћи оно, што вамъ я изговоримъ и задамъ, написати. Шта ћете лако моћи учинити?

У. Лако ћемо моћи оно, што намъ изговорите и задате, написати.

54. Н. Да бы могли ону речь, кою вамъ задамъ написати, треба да у памети разставите иће гласиће, па ове да по реду пошипите. Шта треба да чините, да бы могли речь, кою вамъ задамъ, написати?

У. Да бы могли речь, кою задате написати, треба да у памети разставимо иће гласиће, па ове да по реду пошипемо.

55. Н. Напишите: *ад* (*иа, ти, ви, со и т. д.*)
У. (То учине).

(Потомъ треба прећи на слогове или речи одъ три четыръ и петъ слова.)

Часть 14.

(Повторити вали дѣло 13 часа.)

V. Читанѣ по слоговима или слагаш.

Часть 15 и 16.

а ад а-да а-дам а-да-мов а-да-мо-вић а-да-мо-ви-ћев

е ем е-ва е-виш е-ви-ца е-ван-ге-лист е-ван-ге-лі-е-и-во и-ва и-ван и-ва-нов и-ва-но-вић и-ва-но-ви-ћев

ио юв ю-ва ю-ван ю-ва-нов ю-ва-но-вић ю-ва-но-ви-ћев

я як я-ка я-ков я-ков-љв я-ков-љ-вић я-ков-љ-ви-ћев

ю юг ю-да ю-нак ю-ни-ца ю-тре-њи-ца ю-на-ко-ва-ић

о он о-на о-най о-на-кій о-на-ко-вый о-но-ма-да-шикий

у уд у-до у-дар у-да-рац у-да-ра-ић под-у-да-ра-ић

е єд є-ло є-лен є-лен-ка є-ле-ни-ца є-ле-ни-чи-ца.

са сад са-да сед-ло се-да-ло си-ро-ви-ца со-ко-ло-ви-ћев

ми мир ма-ра мар-ко му-вар-ник ме-се-чи-на ми-ду-ти-но-вић

ша шар шу-ра ши-рок шур-ня-и ши-ша-ри-ца ше-шир-џи-ни-ца

зо зло зло-ба зло-бан зна-ме-нѣ зи-мо-ви-на де-
 лу луб лю-ба ле-бар лю-блѣ-нѣ ле-де-ни-ца лу-бе-
 ни-чи-ца
 бо бор бу-ква ба-грен бр-бля-нѣ bla-го-ва-нѣ бо-
 го-ро-ди-ца
 ри роб роб-лѣ роб-ство ру-ка-вац ру-ку-ни-ца ро-
 до-лю-би-вый
 во вас ва-век вас-дан ви-лю-шка ве-ве-ри-ца вы-
 со-ко-у-чен
 ти ток тор-ба тур-чин тра-ви-ца те-сте-ри-ца те-
 сте-ри-са-нѣ
 по поп пат-ка при-зрен по-кро-вац пу-шка-ра-нѣ
 пре-ци-си-ва-нѣ
 ко кар ко-вач клю-чар ка-леи-дар кла-ня-са-нѣ ку-
 ку-ри-ка-нѣ
 га гат га-зда ги-здав го-ло-глав го-сто-лю-бив го-
 сто-лю-бі-е
 де дом дре-ка дру-гар дан-гу-ба до-брo-дѣ-тель
 де-сет-ко-ва-нѣ
 чи чир чет-ка чла-нак чо-ве-чан чув-стви-те-лан
 чи-нов-нич-ки-ня
 на нож ну-жда нов-чић ни-ко-ла на-став-ни-ца на-
 ста-вле-ні-е
 ци цар це-ло цар-ство ца-ри-ца ца-ро-ва-нѣ цѣ-ло-
 му-дрі-е
 ѡе ѡук ѡур-ка ѡе-лав ѡу-скі-я ѡе-ра-ми-да ѡе-ре-
 ѡе-лі-я
 жа жар жи-ла жу-стар жи-во-тан жи-ров-ни-ца жи-
 во-на-чал-ный
 ца цак це-лат ци-бра ца-ка-нѣ ци-ге-ри-ца це-ла-
 то-ви-ца
 ѡа ѡак ѡур-ка ѡер-ђев ѡу-ри-ца ѡор-ђе-ви-ца ѡак-
 ни-са-нѣ
 ху хук ха-ла хор-ват хе-ге-де хи-леи-дар хе-ру-ви-ка

љи лъиг лъо-кач лъо-ка-нѣ нѣи-ва нѣи-ј-нѣ нѣи-
ви-ца

фе фес фа-ла фер-ман фо-рин-та фу-рун-ци-я фу-
рун-ци-ни-ца

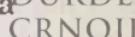
срп свр-до мр-твац са-мрт-ник смр-то-но-сан стрв
смрт
зр-но зр-ца-ло звр-ца-нѣ бри бр-кат брв-но рт рб-
те-ни-ца
вр врт врт-лог вр-да-нѣ трк трк-ну-ти трч-ка-ра-ти
стрм
прт пр-кос прѣве-нац прст ир-стен пр-сте-но-ва-нѣ
криш грк-лян
др-во из-дрт чвр-чак чврст цр-ква цр-кве-няк жр-
ванъ жврк

а-лек-сан-дрі-я bla-го-дѣ-я-ні-е вѣ-ро-ис-по-вѣ-
да-ні-е гра-до-на-чал-ни-че-скій до-мо-стро-и-тел-
ство е-ті-мо-ло-гі-я же-сто-ко-сер-ді-е за-ко-но-
пре-сту-пле-ні-е жер-тво-при-но-ше-ні-е и-сти-но-
по-до-бі-е и-до-ло-по-кло-не-ні-е kle-тво-на-ру-
ше-ні-е лю-бо-пыт-ство-ва-ти мно-го-за-слу-же-
ный на-ро-до-об-инте-ство об-на-ро-до-ва-ні-е пре-
вос-хо-ди-тел-ство рас-про-стра-не-ні-е со-бо-љѣ-
но-ва-ні-е тай-но-при-но-ше-ні-е у-до-вле-тво-ре-
ні-е це-са-ро-кра-љв-скій чо-ве-ко-лю-бі-е е-сте-
ство-сло-ві-е

Часъ 17.

дан и-ма два-де-сет и че-тир ча-са
час и-ма че-тир че-твр-ти
че-тврт и-ма пет-пайст ми-шу-та

не-де-ля и-ли сед-ми-ца и-ма се-дам да-на
 пр-вый дан зо-ве се по-не-де-ляк
 дру-гий дан зо-ве се у-то-рак или втор-ник
 тре-ћий дан зо-ве се сре-да
 че-твр-тый данъ зо-ве се че-твр-так
 пе-тый дан зо-ве се не-так
 ше-стый дан зо-ве се су-бо-та
 сед-мий дан зо-ве се не-де-ля

у є-ди-ой о-ки на-ла-зи се че-ти-р ли-тр
 у є-ди-ой ли-три на-ла-зи се сто дра-ма
 да-ке у є-ди-ой о-ки и-ма че-ти-р сто-ти-не дра-ма
 не-мач-ка цен-та има сто фун-тій
 є-ди-ц фун-та и-ма три-де-сет и два ло-та
 є-дан лот и-ма че-ти-р квиш-тла
 є-дан грош са-др-жи у се-би че-тр-де-сет па-ра
 є-ди-ца фо-риш-та и-ма шест-де-сет краи-ца-ра
 є-дан ар-ши-н и-ма о-сам у-ру-ча
 сто ри-фій чи-ни сто два-де-сет ар-ши-н-ча
 є-дан фат бро-и шест сто-на и-ли шу-ха
 є-ди-ца сто-на бро-и два-на-йст на-ла-ца
 є-дан на-ла-ц бро-и два-на-йст ли-пі-я
 є-ди-ко те-сте и-ма де-сет а ту-ще два-на-йст ко-ма-дій

---

*VI. Познавањ велики слова, коя се одъ
малы разликую.*

Часъ 18, 19 и 20.

56. И. Вы сте до садъ познали само мала слова, но у книгама има и велики слова. Каквы слова осимъ малы има у книгама?

У книгама има и велики слова.

57. И. Само четиръ велика слова разликују се одъ малы слова, а друга сва изгледа као и мала. Колико има велики слова, коя се одъ малы разликују?

У. Има само четиръ велика слова, коя се одъ малы разликују, а друга сва изгледа као и мала.

58. И. Та четиръ велика слова есу ова (написне I A Б Е). Прво пише се као мало слово *i*, само што нема оне точке, а и изговара се *и*. Како се пише и изговара прво велико слово?

У. Прво велико слово пише се као мало *i* безъ оне точке, а тако се и изговара.

59. И. Друго велико слово (*A*) изгледа као преко среде превучено *L*, по изговара се *a*. Како изгледа и како се изговара друго велико слово?

У. Друго велико слово изгледа као преко среде превучено *L*, по изговара се *a*.

60. И. Треће велико слово (*B*) изгледа као ћопкасто *b* (показује кретомъ на табли), а тако се и изговара као *b*. Како изгледа и како се изговара треће велико слово?

У. Треће велико слово изгледа као ћопкасто *b*, а тако се и изговара, као *b*.

61. И. Четврто велико слово (*E*) изгледа одъ прилике као превалъно звоно, а изговара се *e*. (Пошто га науче написати) Како изгледа и како се изговара четврто велико слово?

У. Четврто велико слово изгледа као превалъно звоно, а изговара се *e*.

62. И. У огради на штици има јошъ два велика слова, коя се одъ малы разликују: прво (*Ђ*)

изговара се ѡ, а друго (Ћ) изговара се ћ, по саљ
се обично ова слова у књигама печатају као и ма-
ла: зато потреба да ји научите писати, него ји са-
мо онако запамтите.

Бог је ство-рі-о сав свет из ни-че-га за шест да-на
То се до-го-ди-ло пре се-дам и-ля-да го-ди-на
Он-да је ство-рі-о зем-лю на-шу и пр-ве лю-де
Пр-ви люди бы-ли су А-дам и Е-ва
На-ша зем-ля де-ли се па пет ко-ма-дій
О-ви ко-ма-ди зо-ву се ча-сти све-та
Пр-ва част све-та зо-ве се Ев-ро-па
Дру-га част све-та зо-ве се А-зі-я
Тре-ћа част све-та зо-ве се А-фри-ка
Че-твр-та част све-та зо-ве се А-ме-ри-ка
Пе-та част све-та зо-ве се Ав-стра-лі-я
У Ев-ро-пи где мы жи-ви-мо и-ма три цар-ства
Тур-ско ког је пре-стол у Ца-ри-гра-ду
Рус-ско ког је пре-стол у Пе-тер-бур-гу
Ав-стри-ско ког је пре-стол у Бе-чу
О-сим ова три цар-ства
У Ев-ро-пи и-ма се-дам-найст кра-љв-ства
Ба-вар-ско где је пре-стол-нији град Миш-хен
Бел-ги-ско с пре-стол-ним гра-дом Бры-слом
Ен-гле-ско у ком је пре-стол-нији град Лон-дон
Вир-тем-берг-ско где је пре-стол у Штут-гар-ту
Грч-ко у ком је пре-стол-нији град А-ти-на
Дан-ско где је пре-стол-нији град Ко-пен-хаг
Не-а-по-ли-тан-ско и Си-ци-лі-ян-ско где је пре-стол
у Не-а-по-лу
Пор-ту-гал-ско ког је пре-стол у Ли-са-бо-ну
Прай-ско у ком је пре-стол-нији град Бер-лин
Са-ксон-ско где је пре-стол-нији град Дрез-да
Сар-дин-ско у ком је пре-стол-нији град Ту-рин
Шпан-ско где је пре-стол-нији град Ма-дрид
Фран-цу-ско ког је пре-стол-нији град Па-риз

Хан-но-ве-ран-ско где є пре-стол-ни~~й~~^и град ~~Хане~~^{Хаг}
но-вер~~и~~^и БНОЈЕВИЋ

Хол-ланд-ско у ком є пре-стол-ни^й град Хаг
Швед-ско и Нор-веж-ко у ком є пре-стол-ни^й град
Шток-холм

У Тур-ском цар-ству па-ла-зи се Ср-бі-я
О-на се пре че-тр-де-сет го-ди-на о-сло-бо-ди-ла
У нъой жи-ве Ср-би юж-на гра-на па-ро-да Сла-
вян-ског

Сла-вян-скій є па-род на-й-ве-ћій у Ев-ро-ни
Ср-ба о-сим Ср-бі-е и Тур-ске и-ма у Ав-стри-ском
и Рус-ском цар-ству

На-й-ве-ћій град у Ср-бі-и есть Бе-о-град
У Бе-о-гра-ду є сто-ли-ца Кня-за Срб-ског и сто-
ли-ца Ми-тро-по-ли-та це-ле Ср-бі-е

У Бе-о-гра-ду па-ла-зе се ве-ли-ке шко-ле
О-ве ве-ли-ке шко-ле зо-ву се Ли-це-ум и Ги-
миа-зі-я

О-сим о-вы ве-ли-ки шко-ла и-ма у Бе-о-граду
Бо-го-сло-ві-я и Тр-го-вач-ка шко-ла

Про-шле го-ди-не за-ве-де-не су у Бе-о-гра-ду
и Не-дель-не шко-ле

У нъи-ма се мо-гу пе-у-ки на-у-чи-ти чи-та-ти пи-
са-ти и ра-чу-на-ти

О-ве шко-ле др-же се са-мо не-де-ль-ом по-сле
по-дне

У о-ве шко-ле при-ма-ю мла-ди-ће од сва-ког за-
на-та.

И о-ни ко-и зна-ду пи-смо и ра-чуи мо-гу у нъи-ма
дру-го што по-лез-но чу-ти и на-у-чи-ти

VII. Познавање лежећи ~~слова~~, ~~кога се~~ разликују.

CRNOJEVIĆ

Часть 21 и 22.

63. И. У грађанскимъ књигама осимъ малы и велики стоећи или правы слова налази се лежећи или нагнуты. Каквы се у грађанскимъ књигама осимъ и т. д. слова налази?

У. У грађанскимъ књигама осимъ малы и велики стоећи или правы слова налази се лежећи или нагнуты.

64. И. Само има шестъ лежећи и то малы слова, коя се одъ стоећи малы и равногласны разликују а то су ова последия на штицы (напиши на табли: *a v g u ū x* (ж *d*)). Колико има лежећи слова, коя се одъ стоећи равногласны разликују?

У. Има само шестъ.

65. И. Ево прво, кое се изговара *a* и кое се у толико одъ стоећегъ а разликує, што нема оне горе капе или кукице (попшто га науче написати). Како се изговара ово прво лежеће слово, и у чему се одъ равногласногъ стоећегъ слова разликує?

У. То прво лежеће слово изговара се *a*, и у томе се одъ стоећегъ равногласног слова разликує, што нема оне на глави капе или кукице.

66. И. Ево друго (*e*) кое се изговара *e*, и кое такође изгледа као виме. (Попшто науче написати) Како се изговара ово друго лежеће слово и како изгледа?

У. То друго лежеће слово изговара се *e*, и изгледа такође као виме.

67. И. Ево треће (ε) ~~шесто~~ лежеће слово на кантару и изговара се ε. (Пошто науче Грунчићевић ти) Како изгледа ово треће лежеће слово и како се изговара?

У. То треће лежеће слово изгледа као кука на кантару, а изговара си ε.

68. И. Ево четврто лежеће слово (η) кое је мало нешто у ногама различно одъ равногласногъ слова и, и кое се изговара η. (Пошто науче написати) У чему је различно ово четврто лежеће слово одъ равногласногъ и, и како се изговара?

У. То четврто лежеће слово само је у ногама различно одъ равногласногъ слова и, и изговара се η.

69. И. Ево пето лежеће слово (π) кое има још једанъ кракъ выше одъ четвртогъ лежећегъ слова (η), па је горе превучено (показује све ово кретомъ на табли) и кое се изговара π. (Пошто науче написати) Какво је шесто лежеће слово и како се изговара?

У. Пето лежеће слово има једанъ кракъ выше одъ четвртогъ слова; осимъ тога горе је превучено и изговара се π.

70. И. Ево и шесто лежеће слово (χ), кое се само у томъ одъ равногласногъ стојећегъ х разликује, што има крајве заковрчене (показује то на табли) и кое се изговара χ. (Пошто га науче написати) У чему се разликује шесто лежеће слово одъ равногласногъ стојећегъ, и како се изговара?

У. Шесто лежеће слово у томъ се разликује одъ равногласногъ стојећегъ, што има крајве заковрчене, а изговара се χ.

71. Н. Ова у загради на штици лежења сла-
ва (ж ѳ), одъ кои прво изговара се ж, а друго ѡ,
выше се у рукопису него у књигама налазе, зато
ће тамо о њима быти речь.

За упражненіе.

*Пре и-ля-де и две-ста го-ди-на до-шли су Ср-би
у Ср-би-ю.*

*Ско-ро ће бы-ти и-ля-да го-ди-на одъ ка-ко су
Ср-би при-ли-ли Хри-сті-ян-ску ве-ру*

*У Ср-би-и вла-да-ли су у ста-ро вре-ме жу-па-
ни кра-љ-ви ца-ре-ви и де-спо-ти*

Жу-па-ни Срб-ски бы-ли су

*Во-и-славъ Ра-до-славъ Про-се-гой Вла-сти-миръ
и иѣ-го-ви сы-но-ви Мун-ти-миръ и Гој-никъ При-ви-
славъ Пе-таръ Гој-ни-ко-вић Па-во Бран-ко-вић За-
ха-рі-ја При-ви-сла-вић Че-славъ*

*По-сле жу-па-на Че-сла-ва бы-ло в без-цар-стві-в
у Ср-би-и пре-ко шест-де-сетъ го-ди-на а за-тымъ вла-
да-ли су кра-љ-ви*

*Кра-љ-ви Срб-ски до Сте-фа-на Не-ма-нѣ бы-
ли су*

*Вла-ди-миръ Вла-ди-славъ Во-и-славъ Ми-ха-иљ
Ра-до-славъ Бо-динъ До-бро-славъ Вукъ Вла-ди-миръ
Ге-ор-гі-е Гру-бе-ша Ге-ор-гі-е Бо-ди-новъ У-рошъ Че-
до-миљ При-ми-славъ Бе-лу-ша Те-ша*

*Кра-љ-ви Срб-ски одъ ло-зе Не-ма-њи-не бы-
ли су*

*Сте-фанъ Не-ма-ил Сте-фанъ Пр-во-ве-ча-ни-й
Вукъ и-ли Вол-канъ Ра-до-славъ и-ли Сте-фанъ Хра-
па-вый Вла-ди-лавъ У-рошъ Дра-гу-тинъ Ми-лу-тинъ
и Сте-фанъ Де-чан-ски*

*Ца-ре-ви Срб-ски одъ ло-зе Не-ма-ни-и-е бы-
ли су*

*Сте-фанъ Ду-шанъ Сил-ни-й и иѣ-говъ сынъ У-
рошъ*

*Дру-го-гъ ца-ра Срб-скогъ У-ро-ша у-би-о є не-
вер-ни-й краљ Ву-ка-ши-и-ко-и-е по-сле крат-ке вла-де-
по-ги-ну-о одъ слу-ге Ни-ко-ле Ар-со-е ви-ћа*

*По-сле Ву-ка-ши-и-на вла-да-о є ка-о царъ Срб-
скій Кнезъ Ла-заръ Грб-ли-но-вићъ съ ко-и-мъ є пре-че-
ти-ръ сто-ти-и-е и пет-де-сеть и шестъ го-ди-на па-ло
Срб-ско цар-ст-во на Ко-со-ву*

*Де-спо-ти Срб-ски бы-ли су ца-ри-ца Ми-ли-ца
су-пру-га Ла-за-ре-ва и иѣ-нъ сынъ Сте-фанъ Ђу-рађъ
Бран-ко-вићъ Ћ-ри-на иѣ-го-ва су-пру-га и иѣ-нъ сынъ
Ла-заръ Ћ-ле-на су-пру-га Ла-за-ре-ва на ко-и-ой се
свр-ши-ло Де-спот-ст-во Срб-ско у Ср-би-и*

*Ср-би пре-шав-ши у Ав-стри-ске и Ма-џар-ске
зем-љѣ и-ла-ли су и та-ло сво-е де-спо-те одъ ко-и-е
по-след-ни-й бы-о Графъ Ге-ор-гі-е Бран-ко-вићъ*

*Го-спо-да-ри и Кип-зе-ви Срб-ски по-ви-е-гъ оре-
ме-на бы-ли су Ђор-ђе Пе-тро-вићъ Ми-лошъ О-бр-е-
но-вићъ и о-во-га сы-но-ви Ми-ланъ и Ми-ха-и-ло*

*Да-на-съ у Ср-би-и вla-да Свет-ли-й Кназъ и Го-
спод-даръ А-ле-ко-сан-деръ Ка-ра-ћ ор-ћ е-
вићъ сынъ по-ко-й-ногъ Го-спо-да-ра и из-ба-ви-те-ла
Срб-скогъ Ђор-ђа Пе-тро-ви-ћа*

Паи-мла-ћији синъ Сте-фа-на Гре-горе Рад-ко-
ко-и се у ка-лу-ђер-ству па-зватъ Сав-ва про-све-ти-о-
ка-о пр-вый Ар-хи-е-пи-скопъ Срб-ский свой родъ и о-
те-че-ство

Подъ Сте-фа-номъ Ду-ша-номъ и-ма-ли су
Ср-би своє Па-три-ар-ха

У по-ві-е вре-ме про-све-ти-те-льи Срб-ски бы-
ли су

Іо-ванъ Ра-ићъ ро-домъ изъ Ка-ло-ва-ца у Сре-
му До-си-тей О-бра-до-вићъ ро-домъ изъ Ча-ко-ва у
Ба-на-ту Гри-го-рі-е Тер-ла-ићъ ро-домъ изъ Мо-хо-
ла у Бач-кої А-та-иа-сі-е Сто-й-ко-вићъ ро-домъ изъ
Ру-ме у Сре-му Лу-кі-лиъ Му-шиц-кій ро-домъ изъ
Ђур-ђе-ва у Бач-кої и дру-ги одъ ко-и и-ма-ло вр-ло-
ле-пе и по-у-чи-тель-не књи-ге

Књи-ге у ко-и-ма на не-ма-лу па-шу ко-ристъ
чи-та-ти мо-же-ло ка-ко су се про-сла-ви-ли и-ли ка-
ко су по-стра-да-ли па-ши вла-да-о-цы зо-ву се и-сто-
ри-е и-ли по-вѣст-ни-це

Е-дна одъ о-вы по-вѣст-ни-ца ко-ю в са-ста-ви-о
жар-кій ро-до-лю-бацъ Ди-ми-трі-е Да-ви-до-вићъ не-
дав-но се пре-пе-ча-та-ла у Бе-о-гра-ду

VIII. Разстављање речиј на слогове.

Часть 28, 29 и 30.

72. Н. Зшате сваку задану речь разделити или разставити на иће гласиће или слова; садъ ћете се учити задану речь разставити или разделити на иће слогове. Шта ћете се садъ учити?

У. Учићемо се задачу ~~РЕЧИ РАЗГРАДИЈЕ~~ CRNOJEVIĆ

73. И. Речиј има одъ једногъ слога, одъ два, одъ три, четири и выше слогова. Какви има речиј, што се слогова тиче?

У. Речиј, што се слогова тиче, има одъ једногъ слога, одъ два, одъ три, четири и выше слогова.

74. И. Речь једносложна есть она, коя се у једанъ ма' или једнимъ отворомъ уста изрећи може, и. пр. *бобъ, рогъ, постъ, смрть* и т. д. Коя є речь једносложна?

У. Речь једносложна есть она, коя се у једанъ ма' или једнимъ отворомъ уста изрећи може, и. пр. *бобъ, рогъ, постъ, смрть*, и т. д.

75. И. Речь двоесложна (трое-четворо-и вышеесложна) есть она, коя се у два ма'а или съ два (три, четири и выше) отвора уста изрећи може, и. пр. *вода* (воденый воденица воденичарский и т. д.) Коя є речь двоесложна (трое-четворо- и вышеесложна)?

У. Речь двоесложна (трое-четворо- и вышеесложна) есть она, коя се у два ма'а или съ два (три, четири и выше) отвора уста изрећи може, и. пр. *вода* (воденый воденица воденичаръ, воденичарский и т. д.)

76. И. Одъ колико є слогова речь: *во* (вода, воденый, воденица и т. д.)? *)

У. Речь *во* (вода, воденый, воденица и т. д.) есть одъ једногъ (два три четири и т. д.) слога.

*) Ова питања треба исправа на памет а потомъ на табли за давати.

77. Н. Да бы речій лакше на слогове разгледити или разделити могли, вали вамъ право знати, коя су слова самогласна, коя ли сагласна. Самогласна су слова она, коя по себи сама ясно изговорити можемо, а то су: а е і о у и ј й ы ъ ѕ ю я. Коя су самогласна слова?

У. Самогласна слова єсу она, коя сама по себи ясно изговорити можемо, а то су: а е і о у и ј й ы ъ ѕ ю я.

78. Н. Сва друга слова (осимъ ъ Ѣ, коя су безгласна) єсу сагласна, ёръ ін сама по себи ясно изговорити неможемо, но само помоћу самогласны. Каква су сва друга слова?

У. Сва друга слова (осимъ ъ Ѣ, коя су безгласна) єсу сагласна, ёръ ін сама по себи ясно изговорити неможемо, но само помоћу самогласны слова.

79. Н. Што су одъ прилике у тѣлу кости, то су у речма самогласна слова; а што є у тѣлу месо, то су у речма сагласна слова. Зато као при делешо каквогъ тела (и. пр. при изуђивашу печенија) што морамо пазити на зглавке, тако и при делешу слогова у речма морамо пазити на саставке слогова, да небы право тако слогъ одъ слога оделиши, како бы оно што му є сувише добио, или оно, што му є потребно, изгуби. При делешу слога одъ слога на што право морамо пазити?

У. При делешу слога одъ слога морамо право пазити, да слогъ оно што му є сувише недобиє, а оно што му є потребно, неизгуби.

80. Н. Ели добро раздѣлна на слогове ова речь: *Богданъ* (васданъ, бездна, Панта, Марко и т. д.)

овако: *Богд-анъ* (васд-анъ безд-па *Пант-а* *Марк-о* и т. д.) или овако: *Бо-гданъ* (ва-сданъ бе-здиа *Панта* *Марко* и т. д.)?

У. Није добро раздељна, јер у првомъ слушају (*Богд-анъ* и т. д.) првый є слогъ (*Богд*) нешто сувише добіо, а другій слогъ (*анъ*) оно, што му є потребно изгубіо; у другомъ пакъ слушају (*Бо-гданъ* и т. д.) првый є слогъ (*Бо*) оно, што му є потребно изгубіо, а другій слогъ (*гданъ*) оно, што му є сувише, добіо.

81. Н. Дакле како треба разделити речь: *Богданъ* (васданъ и т. д.)?

У. Треба є разделити овако: *Бог-данъ* (васданъ и т. д.)

82. Н. Шта вамъ показує, да є ова речь тако као што смо є последнији путъ разделили, добро раздељна?

У. Показује цамъ обично и природно изговарање те речи у разговору.

83. Н. Но бы'ће прилике, кадъ вамъ обично изговарање речи у разговору неће моћи доволјно показати, како бы неке речи на слогове поделили. Ево и. пр. да узмемо ову речь: *Стакло* (ватра Пешта и т. д.) Ели противно обичномъ изговарању, ако є разделимъ овако: ста-кло или овако: стак-ло.

У. Обичномъ изговарању није противно ни ако буде задана речь *стакло*, раздељна овако: стакло, ни овако: стак-ло.

84. Н. Дакле како є болѣ задану речь на слогове поделити? Књижевинцы напили су, да є болѣ: ста-кло него ли: стак-ло и поставили су ово прави-

ло: Два, три, четири сагласна слова, коя обично стое у почетку речиј, остају и у среди заедно, и узимају се къ слѣдуюћемъ слогу. Какво су књижевници за овай случај поставили правило.

У. Књижевници су за тај случај поставили ово правило: Два, три, четири сагласна слова, коя обично стое у почетку речиј, остају и у среди заедно, и узимају се къ слѣдуюћемъ слогу.

85. Н. По (овомъ) правилу влада се опай, кои задану речь овако (ста-кло) на слогове подели; јеръ при овакомъ делешо два она слова *кл* стое у почетку овы речиј: *клобукъ, клетва, клињ, клуна* и т. д. Заито се по правилу влада, кои задану речь овако (ста-кло) на слогове подели?

У. Ко задану речь овако (ста-кло) на слогове подели, зато се влада по правилу, што при овакомъ делешо два она слова *кл* стое у почетку овы речиј: *клобукъ, клетва, клињ, клуна* и т. д.

(Наставникъ напиши на табли выше речиј и позива ученике једногъ по једногъ да ји на слогове поделе. — Слѣдуюће речиј вали испрва читати по слоговима, а пошто се овимъ начиномъ добро извикиу, онда нек' се читају целокупно или саставно.)

Баба бара буба вода вуша гора губа диня душа дѣте жаба желя жила зима кафа кора куга лађа леђа липа лоза люба лѣто ляга мана месо муња мѣра нога нѣнива нара перо рана рена риба роса ружа рѣка само село соба сѣно тама телe тѣло цура чаша чедо чудо шара шева шира шума ћебе цора люто ћука нѣнива

Бодрый бѣдный ватра ведро витий вонка
гвожђе грабље грива даска дебло длака дупља дѣт-
скій жарко жерта ждребе звѣзда земля зубный
квочка клетва крушица крупный ласта леска митра
лонга ломный лѣтний любкий людской марва Мачва
медвѣдъ, митра, Мирко модри мотка мужкій мѣст-
ный наглый никій воїнъ пуждій пѣжій тошника
наама недля пизма порта пунка пѣсна пятно рас-
пра редия рибникъ родный роткva ружно рѣдкій са-
бля сестра ситно саставъ суще сумракъ єости та-
гла тамный терба тинима торба Турчинъ тѣсный
узкій узда умный царство црква чавка частный
чвртый чигра чорба чудно шарка шестаръ шур-
ни ѡерка ѡурче ѡерћевъ ѡубре ѡумрукъ

Азбучный блаженство безстыдный босоногъ
веселякъ истощный господство грабльивый дого-
воръ, дражестный дремъивость естество ємствен-
никъ жалостный жестина злочинство златоуетъ и-
муиство Ирландска кратковидъ лакомство молитва
надежда огромный простота раскониникъ Славяни-
ство тамница устменный форинта херойство цр-
квишъ чертежный шальивость штедрота ѡелавый
ѡумручкій

Архиерей безопасность величество гласоноша
добродѣтель европейскій животворный злековар-
ство извѣстіе котарица ластавица мудролюбацъ не-
пристойность опаданъ пророчество растѣніе слово-
ливчикъ тврдоглавство усрдіе фамилія христіян-
ство царевица четворица шинширица штедролюбивъ
яребица єногласный югонистокъ юношескій

Абереноша благодѣтельство високородный го-
столюбіе дарование евангеліе жестоковина законо-
давство истинолюбацъ Іерусалимъ престоносіе ла-
комысленость магновеніе неразсмотреность обстоя-
тельство просвѣщеніе раскаяніе словоливница тро-
єсестарство уваженіе філософія хронологія четве-
ропожный шестокрилатый штедролюбіе яворовина
естественица югозападный

IX. Разликуюћи знаци и скраћене речи.

Часть 31, 32, 33 и 34.

86. И. Да бы могли читати природнымъ гла-
сомъ, однако, као што говорите, валя вамъ познати
неке знаке, кои се зову разликуюћи знацы. Шта
вамъ валя познати, да бы могли читати природ-
нымъ гласомъ, однако, као што говорите?

У. Да бы могли читати природнымъ гласомъ,
онако, као што се говори, валя намъ познати неке
знаке, кои се зову разликуюћи знацы.

87. И. Разликуюћи знацы, есу ови , ; : . ? ! -
Првый знакъ (,) зове се запята и поставля се зато,
да се на ономъ месту у читаню мало стане. Како
се зове првый знакъ (,) и зашто се поставља?

У. Првый знакъ (,) зове се запята, и постав-
ля се зато, да се на ономъ месту у читаню мало
стане.

88. И. Другій знакъ (;) зове се точка са за-
пятомъ, и поставля се зато, да се на ономъ месту
у читаню нешто мало выше стане. Како се зове
другій знакъ и за што се поставља?

У. Другій знакъ (;) зове се точка са затягомъ, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню читаню нешто мало выше стане.

89. Н. Трећій знакъ (:) зове се двоеточіе, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню примѣтно стане. Како се зове трећій знакъ и зашто се поставля?

У. Трећій знакъ (:) зове се двоеточіе и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню примѣтно стане.

90. Н. Четвртый знакъ (.) зове се точка, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню савсмъ примѣтно стане и гласъ спусти. Како се зове четвртый знакъ и зашто се поставля?

У. Четвртый знакъ (.) зове се точка, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню савсмъ примѣтно стане и гласъ спусти.

91. Н. Петиј знакъ (?) зове се вопросителна или знакъ пытания, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню гласъ тако премѣни, као што се обычно чини, кадъ се пыта. Како се зове петиј знакъ и зашто се поставля?

У. Петиј знакъ (?) зове се вопросителна или знакъ пытания и поставля се зато да се на ономъ месту у читаню гласъ тако премѣни, као што се обычно чини, кадъ се пыта.

92. Н. Шестиј знакъ (!) зове се звателна или удивителна, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читаню гласъ подигне, као што се обычно чини при позиванию, при узвикиванию одъ радости или одъ жалости. — Како се зове шестиј знакъ и зашто се поставля?

У. Шестый знакъ (!) зове се звателна или удивителна, и поставля се зато, да се на ономъ месту у читашо гласъ подигне, као што се обычно чини при позиваню, при узвикаваню одъ радости или одъ жалости.

93. Н. Седмій знакъ (-) зове се раздѣлителна и познали сте службу нѣгову у деленю речій на слогове. Како се зове седмій гласъ и где сте познали службу нѣгову ?

У. Седмій знакъ (-) зове се раздѣлителна и познали смо службу нѣгову у деленю речій на слогове.

Скраћене речи , у книгама најобычніє :

- т. е. значи то есть.
- и. пр. значи на примеръ .
- и пр. значи и проча.
- и т. д. значи и тако далѣ.
- т. г. значи текуће године.
- т. а. значи текућегъ лѣта.
- Г. значи Господинъ или Господарь.
- ГГ. значи Господа или Господари.
- М. П. значи место печата.
- с. р. значи собственомъ рукомъ.
- пре Р. Х. значи пре рођена Христова.
- после Р. Х. значи после рођена Христова.
- # ц. значи цесарски дукати.
- Ф. сп. значи форинте сребрне.

За упражненіе.

Селяцы сами за себе мало уживаю одъ оны плодова, кое производе. Наивећу часть таковы даю они другима. А то є врло добро за варошане,

кои немаю землѣдѣлія, ни винограда, ни ливада, ни шума, нитъ стоку држе. Я ћу селяке одъ свега срца да любимъ, и да іи почитуемъ, ако и нејмао тако лѣпе альине, тако углађена лица, и тако изображенъ говоръ као варошани. Я нећу никада заборавити, да ови отврдили люди нама рану набављаю.

Добри ови люди враћају нама варошанима понѣшто јоштъ и одъ оны новаца, кое су за производе свое добили. Они купую себи различне ствари, альине, посуђе, орудіја, коя се у вароши одъ рукодѣля и художника израђую, и на селу се добыми немогу.

Шеширџија прави шешире одъ вуне, бѣлозечи, зечи и боброви (касторови) длака; боядине ѹи црномъ, зеленомъ или другомъ бојомъ, како кои ће да има. Изношено шешире поправља онъ, и боядине ѹи изнова. Я радо носимъ округао шеширъ, кои ме одъ сунца и кишне чува.

Кожне капе, рукавице кожомъ постављне, альине и япуцета съ кожомъ поставомъ и колчаке гради *Бурчја* одъ кожа различни животиня, као: одъ овца, курякова, лисица, медведа, куна, мачака, бѣлы и обычны зецова, самура, хермелина, язаваца, творова.

Шегртъ мора коже лѣти прилѣжно изчибувати, и одъ праћа чистити, да се у њима мольцы небы задржавати могли, кои иначе длаке изгризу, и тако ове одђеће кваре. Капу кожомъ постављну, не є здраво носити, ни главу одвећь топлу држати.

Сукнаръ и *Чояџија* ткају одъ вуне сукно (цайлове) и чоју, дају іи кодъ бояџије различнимъ начи-

номъ фарбати, и продаю ѹкно- и чојопредаџемуци
Я купуемъ яку, не одвећь фину чоју, да дуго трае,
и опетъ много не кошта.

Има и Свилоткача, кои одъ опредены жица
свилине бубе кадифу и остале цайгове готовљаваю
и. пр. тафту, атласъ, тако зовомый дынтухъ и
шантънике различне боје и доброте. Они продаю
еспане свое имућнимъ людима.

Шнайдеръ (кројачъ или терзиј) прави одъ чое
или цайгова альине. Я нарчуемъ альине доста
простране и дугачке, да ѹи угодно и выше година
употребљавати могу. Шнайдеръ зна, како ѹи треба
начинити, еръ є то учіо. Онъ има и калфе къ то-
му. Шегртъ мора у почетку свога за ученикъ одре-
ђеногъ времена старе альине, кое треба да се пре-
врну, парати. Жена (шнайдерка) такођеръ пома-
же шити.

Коже за чакшире и рукавице израђује Кожаръ
(табакъ) одъ козіи и срећеи кожа, кожа одъ ѕеле-
на и дивљи коза. Дугмета на горњу альину, прес-
лукъ и чакшире добывајуose кодъ Дугметара; одъ
метала (руде) дугмета кодъ тако зовомогъ Гирт-
лера, кои одъ бакра, туче и томбака такође окове,
лаище, куке, прећице, кашике, шолѣ и овимъ по-
добна гради.

Ињи люди носе дугмета одъ сребра, коя се
одъ Сребродѣлателя готовљавају. Ови художници
праве такођеръ прећице, бурмутице, мамузе, ибри-
ке, кашике и много друге ствари одъ сребра, кое
се понайваше одъ отмѣны или имућны варошана
купую.

Илетење или ткаче чарапе добытисе могу кодъ
Чарапара или Чарапоплетиоца, у Србији одъ селякиња-

Оне се одъ вуне, или лана, или свиле граде ^{и боя} дишу.

Ћопъ за обућу гради Ћонаръ одъ кравін, воловски и коњски кожа. Горнио кожу за цыпеле и чизме прави онъ одъ телећи кожа.

Шустеръ (папуція, чизмаръ) изрезує кожу по калупима, и прави одъ иѣ цыпеле, папуче или чизме. Онъ израђує такоћеръ вунене и свилене цайгове за женске цыпеле. Нѣгова жена преде конце, коима се шию цыпеле, и обшива ђи узкимъ пантликама.

Тако има юшть и выше людій, кои око одѣла раде. Орудія се ныюва оштъ одъ други рукодѣља и художника спровадају. Ђданъ ради ово, а другій друго што. Добро є то, што свакій човекъ друго што ради, јербо ђанъ човекъ не може самъ себи све оно начинити, што потребує. А пењиши могао извршивати друге послове, кадъ бы морао свое одѣло и орудія къ томе самъ правити.

Има и други рукодѣља, кои око зиданя домаца и грађења нуждногъ покућства раде.

Зидари подижу зидове, къ чему они каменъ и цыглѣ, кречъ и песакъ потребую.

Каменорѣзацъ сљче одъ песчаногъ и кречногъ каменя прагове, степене (басамаке), ксімсове, плоче и овима подобне ствари. И надничари помажу къ подизању зданіја. Они додају каменѣ, цыглѣ и малтеръ, да рукодѣља свагда посао свой продужити вати могу.

Цыгларъ прави цыглѣ одъ блата, и пече ђи у цыглани.

Дунђеринг (Ціммерманъ) поставля склоплатну грађу за кровъ на кућу. Онъ прикива летве, и покрива је дасчицама (шипдромъ). Кадкадъ, нарочно у вароши покриваю се кровови пљоснатыма, танкимъ циглама (црепомъ), јеръ дуже трају, и выше чуваю одъ ватре. Покриваш куће црепомъ єсть посао Црепопокривателя. Ово є опасанъ посао, при комъ онъ врло добро назити мора, да иншта неупусти, и да се самъ доле несурва. Кровови се покриваю такође бакромъ и оловомъ.

Столаръ или Тишлеръ рендеши даске, гради врата, ћерчива за пешчере, и удара натось. Онъ гради долапе, орманове, астале, клуне, веће и мање столице, канапета, рамове, сандуке и малоге друге ствари. Къ томе потребує онъ различно дрво, тврдо и мекано, домаће и инострано одъ различне боје. Мазало памазує свакояке ствари различнимъ бојама, да лѣпшији видъ имаю, и дуже трају.

Стакларъ умѣнта пешчере. Онъ насеј снабдјева са стакленымъ окнама, чашама за пийће, флашама, кандилама, фенђрима и т. д. Стакло се прави у стакларницама одъ стучених шлијонака и лужне (цеђне) соли; исто се тако и одъ пепотребни стаклены црепова може лакимъ трудомъ употребити стакло начинити. Мало се дрва изискује, да се истопи шлијонакъ.

Браваръ (плоссеръ) гради гвоздене браве, пугта (окове), кваке и резе на врата, а такођеръ и кљочеве за отвораш и затвораш. Онъ окива различне ствари, прави решетке, ражићве и малоге друге ствари. Гвожђе се налази у брдима, смѣшано є са земљомъ; но чисти се одъ ње топљењемъ, после се салијва у шипке, или се кује.

Лончаръ или Гричаръ памѣщтае пећије (Фурун). Онъ гради одъ лончарске земље или глине свакојко земљано посуђе, цѣлоставие и одъ калѣва пећи (Фурун) чиніе, таньире, шерпенѣ, лопце, шолѣ и крчаге (тестіе). Онъ остави посуђе да се добро изсуши, и испече га у Фуруни да јошть тврђе буде. Затимъ намаже га съ глеђомъ и напово испече. Лъпше и финіе посуђе прави се одъ порцеланске земље.

Качаръ (пинтеръ) гради дрвене судове, каблове (шафолѣ) за воду, сандуке за браншо, бурадъ, каце, качице, чаброве, каде и овимъ подобна. Онъ потребує къ томе танко издубље даске кое се дуге називаю, и кое се гвозденымъ или дрвенымъ обручима саставляю и свезую.

Калайџија гради различно посуђе одъ калаја и олова, као: таньире, чираке, штоле (копче), чиніе, лопце, ибрике, кашике и овимъ подобна.

Казанија гради одъ бакра велике и мале казане за пецијво и јива и ракије, а и друго посуђе: легенѣ, тиганѣ, ибрике, кашике, вододржалината за ладенѣ вина и т. д. Онъ прави кровне олуке, и покрива кућне кровове и торонѣ, (куле) бакромъ. Калай и бакаръ налази се у брдима смѣшанъ са земљомъ, одъ кое се пречистити, па после у плаоче салити мора.

Други рукодѣлји праве остало покућство и къ домостроитељству припадају посуђе.

Коларъ прави кола, колијца, плугове и браапе (дрљаче). Ковачъ окива точкове и осовине. Онъ гради такођеръ сикире, брадве, спрсве, косе, гвоздене виле за съно и ћубре, ланце, кљште, рошти-

љ, гвоздене мачке за огњиште и овима подобне ствари. Онъ подкива и конъ.

Седларъ или *Ремепаръ* (сарачъ) прави седла, конъске павратнике, канше, узде, уларе къ презашю нуждие, одъ коњски, кравини и воловски кожа, или одъ сафиана и овчије коже.

Ужаръ прави одъ лана и конопље ужета, канапе, пайване, ёдеке, коњске поясеве или колапе и камџије. *Ситаръ* гради сита.

Ови люди граде у великој мложини ове ствари, да се одма, кадъ ји ко потребује, кодъ пыїй добыти могу'. Они држе калфе, кои имъ за плату послую.

Шегрти морају две, три или и више година учити, подчинѣши су майстору и калфама, ёрь морају одъ обой учити, и извршую у кући различне послове, докъ јоштъ нису кадри у рукодѣљни (дућану) много помоћи. Майсторъ даје имъ раану а доста пута и одѣло, ослобођавају одъ ученија, кадъ већь добро радити могу', и кадъ су обичне ученије године извршили. Онда се они радују и већь после раде као калфе.

Кратка правоучителна изречења.

Бойсе Бога, чини право, па се небой никога.

Говори свагда истину, и никада пелажи; ёрь можешъ преварити человека, али Бога никада.

Буди у свему благоразуманъ, и кадъ што починѣши радити, сматрай свагда, какавъ ће край дѣло твоє имати,

Нежели све, што видишъ, и нечиши све, можешъ; но само оно, што је пундно и полезно.

Неочаявай у несрећи, и пегорди се у срећи, коя је непостояна и често преварљива.

Ко једанпут слаже, томе се другај пут неће рује, и када истину говори.

Праштай ономе, кои те је увредио, а сам ће прећай никога.

Буди старима покорашъ, съ равнами дружевашъ, а къ нижима благъ и пристанашъ.

Безпосленост је мати свијо грехова и просячине, а радња је мати среће.

Ради као да ћешъ довека живити, а моли се Богу као да ћешъ сутра умрети.

Ко зло чини, нека се добру и ненада.

Ко добро чини, неће се кајти.

Ко другоме яму копа, сам ће у њу пасти.
Зависть сама себе једе.

Ко погрѣшику свою искрено признае, полакъ му се прашта.

Ко тебе каменомъ, ты и њга лѣбомъ.

Невраћай зло за зло.

Бољ је поштенј у сиромаштву, него богатство безъ поштена.

Здравље је највеће богатство човеку.

Што писи радъ да ти други люди чине, нечиши ни ты никоме; а што желишъ, да теби други люди чине, чини и ты свакоме.

Люби добродѣтель, јръ она те води къ срећи,

Кађь си самъ, мысли да є Богъ и савѣсть твоя съ тобомъ.

Непрезири сиромашка и бѣдногъ человека; во сувише сажалуй га и помози му, колико и чимъ годъ можешъ.

Неругайсе туђимъ недостатцима, већъ исправляй свое собственне.

Немой свагда говорити, што мыслишъ, аль свагда мысли, што хоћешъ да говоришъ.

Болъ є добро творити, него лѣпо говорити.

Небуди безпосленъ, на ти неће быти дуго време.

Буди добротворима твоимъ благодаранъ, ако желишъ, да ти и унапредакъ благодѣянија чине.

О томъ неговори, што добро пезнашъ.

Мысли, говори и ради свагда то, што є обстојателствама и времену падходије: на ето ти тайне, да си свима любакъ.

Суди о другима по ныјовимъ дѣлама, а не по рѣчма; јербо многи лѣпо говоре, а зло чине.

Што си узаймio, врати; што си обѣћao, испуни; што си добио на поклонъ, на томъ буди благодаранъ.

Човеку є дала природа једанъ језикъ а два ува на тај конацъ, да мањ говори, а выше слуша.

Одъ неумѣреногъ живота рађајуose болести, а често и прерана смртъ.

Што је поштено, то најдуже трає.

Бољ ти је да си самъ, него у неваляломъ дружству.

Што иеразумљавашъ, то иити куди, ни хвали.

Што данасъ учинити можешъ, неодлажи па сутра.

Нје за дѣте срамота, ако пишта пезна, али је срамота, ако пишта неучи.

§. X. Печатана грађанска мала и велика слова съ нњиовимъ наименованѣмъ, по азбучномъ реду.

Часть 35.

94. Н. У почетку познавања слова иису била ова изложена по нњиовомъ реду, него онако како се судило, да ће за васъ лакше быти; но нужно вамъ је познати и нњиовъ редъ и нњиова имена, да бы лакше могли наћи какво име у азбучнимъ списцима, или какву речь у речницима. Зашто вамъ је нужно познати редъ слова и нњиова имена?

У. Зато, да бы лакше могли наћи какво име у азбучнимъ списцима или какву речь у речницима.

Печатана Грађанска мала и велика слова

по азбучномъ реду.

а б в г д е ж з и

А Б В Г Д Е Ж З И

азъ букви вѣди глаголъ добро есть живѣте земля иже

і к л м н о п р с

І К Л М Н О П Р С

і како люди мыслите нашъ онъ покой рцы слово

т у ф х ц ч ш щ ъ

Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ

тврдо у фертъ хѣръ цы червъ ша ща еръ

ы ъ Ѳ є ю я ѯ Ѯ ѵ.

Ы Ъ Ђ Є Й Ј Ю Ћ й.

еры еръ якъ є ю я Ѯервъ Ѯервъ ѿ

§. XI. Рукописна мала и велика слова по

реду.

Ча съ 36.

a d b s g e ж з u i

А Б В Г Ђ Е Ђ Ћ З У Ђ

к л м н о п с т ј

Ћ А М № О П Р С Т Ј

ф х ц ч ш ћ б њ

Ѡ Х љ џ ј ћ ѕ њ њ.

ь ѡ є ю я ѯ Ѯ ѹ.

ћ ђ є Ѱ Ѱ Ѱ Ѱ Ѱ.

§. XII. Печатана Црквена слова мала и вели

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
ка по реду. CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Часть 37, 38, 39 и 40.

А Б В Г Д Є Ж С З

Ј Ђ Ћ Ѓ Г Ђ Ѓ Ж С З

авъ буки вѣди глаголь добро есть живите зѣло земля

И Ї К Л М Н О П Р

И Ї К Л М Н О П Р

иже і како люди мисльте нашть онъ покой рцы

С Т Ѕ У Ф Х Ш Ц Ч

С Т Ѕ У Ф Х Ш Ц Ч

слово твердо укъ у ферть хъръ отъ цы червъ

Ш Ѣ З Ь К Ђ Е Ю Ш

Ш Ѣ З Ь Н Ъ Ђ Е Ю Ш

ша ща єръ єры т. єръ яћь є ю о

Ћ А Ѓ Џ Ф А Р

Ћ А Ѓ Џ Ф А Р

п я ѕси пси єита ижца.

ѧзъ, ѧдъ, օչъ, իչъ, 607, օվան յօցъ.
Եжъ, իլու, մլո, օշէկъ, ախъ, յօդշրն օքանի
Իզъ, Յմъ, յայъ, Յտъ, յետъ, Յտъ, յօտъ.
Օնъ, օւտъ, մայъ, մոյъ, Յլъ, ինъ, յօսъ.
Օյժ', մայъ, մլո, մխъ, մլո, մրъ, յօզъ.
Յոդъ, օգъ, աջъ, օմъ, յօխտъ, օտъ, օվանъ, աշъ.

Блաгъ, врাগъ, гости, дени, єжъ, жезлъ,
злости, звукъ, крестъ, ленъ, миръ, мостъ,
нагъ, носъ, прање, Одръ, Осмъ, песъ,
плодъ, родъ, ракъ, рой, страхъ, скѣтъ,
свой, трбъсъ, тростъ, трудъ, тѣкъ, оудъ,
оумъ, ферть, фистъ, храбръ, хромъ, царъ,
цикътъ, частъ, часъ, шестъ, шаръ, шлемъ,
шитъ, инъ, юнъ, یدъ.

Зи-ла,	пá-ра,	мо-ре,	сý-ла,	в-ра,
зовъ	но-шъ,	влекъ,	ши-ло,	ко-шъ,
про-шъ,	чá-до,	во-да,	ри-ба,	дрé-во,
пá-че,	кó-жа,	въ-рл,	ни-ва,	врé-лил,
ло-за,	вї-нð,	ск-ла,	всю-дъ,	й-дро.

Хрá-брость, бó-дростъ, вé-дро, про-влакъ,
лá-вра, воз-глásъ, по-грéбъ, лé-длю,

при-званија,
ко-тва,
сте-гијо,

за-крој,
по-слѣк,
по-клонја,

зе-мља, ѹ-лраќ
вос-тока, лю-блю,
про-стриј, сре-брđ.

ан-на,
при-гча,
же-р-тва,
люд-скїј,
лѣч-шїј,
тер-плю,

Сар-ра,
браш-но,
саљ-ба,
тѣл-чїј,
вѣр-ниј,
скр-ви,

ман-на,
юи-чїј,
дроб-но,
вона,
птен-циј,
глађ-киј,

ол-таръ,
вер-шљ,
прав-да,
сѣрд-це,
Сам-Фонџ,
млѓ-киј.

и-бра-амја,
и-са-акја,
и-ви-илја,
Сї-шнја,

Ио-авка,
и-а-рѡнја,
Ви.о.-ле-емја,
Ба-на-емја,

Иш-е, І-сра-илъ,
и-ви-а, и-ви-удъ,
На-амја, На-а.о.з.,
І-са-харъ, Ие-е-манија,

Да-л-ни-е,
ке-чер-на-л-а,
не-пир-ю-тъ,
пре-по-л-санъ,

и-вл-е-ни-е,
мн-до-ю,
по-до-б-а-етъ,
и-ста-вл-л-ю,

раз-сто-л-ни-е,
то-бо-ю,
и-вер-га-етъ,
оу-трен-ни-ю.

и-глъз
а-гл-скїј
архаглъ

и-нгелъ,
а-нгелскїј
архангелъ,

| архагл-
скїј,
а-пль

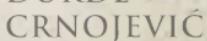
архангел-
скїј,
а-постолъ,

а́пльский	а́постолский,	Г иль	иеранак,
Б ъ	Б огъ ,	и́лский	иераликский,
Б ъжтвъ	Божествъ,	Исъ	Иисусъ,
Б ълчество	владычес- ство,	Іералимъ	Іерусалимъ.
воскрніе	воскресеніе,	кръгъ	крестъ,
Г дъ	господъ,	кръшніе	крещеніе,
Г дътво	господство ,	крътель	креститель,
Г дръ	государъ ,	любомръ	любомѣдръ ,
Г днъ	господинъ ,	люскій ,	людскій ,
Г днъ	господень ,	мръ	мѣдръ ,
Г жа	госпожа ,	млтва	молитва ,
Г лк	глаголъ ,	Мріа	Маріа ,
Д ъхъ	Духъ ,	мцъ	мъсляцъ ,
Д ъховныи	Духовный ,	мрстъ	мѣдростъ ,
Д ъвдъ	Давидъ ,	млтъ	мѣлостъ ,
Д ъвїца	Дѣвица ,	млрдіе	милосердіе ,
Д ъша	Душа ,	млткіна	милостына ,
Д ънъ	День ,	мчникъ	мъченикъ ,
Д ъкство	Дѣкство ,	млнцъ	младенецъ ,
Е стетвъ	Естество ,	Нбо	небо ,
Е угліе	Евангеліе ,	ншк	нашъ ,
Е гаістъ	Евангелістъ ,	иск	насъ ,
Е пікн	Епископъ ,	иик	ниинѣ ,
Е пікнство	Епископство ,	ибнкій	небесный ,
И мкъ	Императоръ ,	иля	недѣла ,

О́цъ	оте́цъ,	Тро́ца	троица,
Фь	оте́чъ,	Троченъ	тронченъ,
Фчество	оте́чество,	Тростъ	три сва́тъ,
Прелостъ	премъл- достъ,	Тростое	три сва́тое,
Прорóкъ	прерóкъ,	Оучталь	оучитель,
Пртéча	предтéча,	оучникъ	оученикъ,
Приш	прииншъ,	оучческъ	оучени- ческъ,
Престъ	пресвáтъ,	Хртóсъ	Христосъ,
Пртóлък	престóлъ,	Хртóвъ	Христовъ,
Привенъ	преподобенъ,	Хртáнинъ	Христя- нинъ,
Принъ	праведенъ,	Царь	царь,
Пилникъ	понедѣл- никъ,	Царица	царица,
Ржтвъ	рождество,	Црковь	церковь,
Ржтвенъ	рождествоенъ,	Цртво	царство,
Сгъ	свáтъ,	Црскій	царскій.
Сфенникъ	свадбен- никъ,	Чть	честъ,
Сланце	солнце,	Чтный	честный,
Стртъ	страпсть,	Чтнѣйшій	честнѣй- шій,
Смртъ	смерть,	Члкъ	человѣкъ,
Слава	слава,	Члческій	человѣче- скій.
Срце	сердце,		
Тль	сватитель,		

- а. Щзъ єслъ Г҃дъ Бѓзъ твóй: да не вѓ-
дуетъ тебъ бози иини, развѣ Мене.
- б. Не сотвори себъ кѹмира, ни свѧкагѡ
подобїа, єлика на ибсї горъ, єлика на
землї иизвѣ, єлика въ водахъ и подъ зе-
млею: да не поклонишися иимъ, и да не
послѹжиши имъ.
- г. Не прїемли имене Г҃да Бѓа твоегѡ
всѧче.
- д. Помни дénь сѹббштнїй, стыти єгд: шестъ дней дѣлай, и сотвориши въ иихъ
всѧ дѣла твоѧ, а дénь седмїй сѹббшта
Г҃дъ Бѓу твоемъ.
- е. Чти ѿцѧ твоегѡ и мтъ твою, да блї-
го ти вѹдетъ, и да долголѣтенъ вѹдеши
на землї.
- ж. Не оубий.
- з. Не прелюбодѣствуй.
- и. Не оукради.
- ж. Не послѹшествуй на дѹга твоегѡ сви-
дѣтельства ложна.
- г. Не пожеанъ жены искреннаагѡ твоегѡ,
не пожеанъ домъ близнаагѡ твоегѡ, ни

села єгѡ, ни раба єгѡ, ни рабыни єгѡ,
ни вола єгѡ, ни слуга єгѡ, ни вслуга скота єгѡ, ни всеагѡ ёлка суть ближнагѡ твоегѡ.

Молитва Господня.

Оče нашъ, иже єси на ивѣхъ, да стигна имѧ Твоє, да прїидетъ цртвје Твоє, да будетъ воля Твоја, икоша на ивѣси, и на земли. Хлѣбъ нашъ наследиши даждь налѹкъ днесъ: и ѿстави налѹкъ додги наша, икоже и мкї ѿставашемъ должникѹмъ нашимъ; и не введи наскъ во искушениїе, по избави наскъ ѿ лѫкавагѡ.

Архангелское поздравление ко пресвятѣй дѣвѣ Богородицѣ.

Богородице дѣво радѹися благодатиа
Маріе, Господь съ тобою: благословенна ты въ
женахъ и благословенъ плодъ чрева твоегѡ:
икоша Спаса родила єси душу нашихъ.

Символъ православныхъ Вѣры.

а. Вѣрѹю во єдинаго б҃га Оца вседер-
житela, творца неба и земли, видимыя
же вскмъ и невидимыя.

В. И во єдінаго гда інса хртати, бывшіл, єдинороднаго, иже ѿ ѿца рожденна-го, прежде всіхъ вѣкъ. Свѣтла ѿ свѣтла, бга йстинна, ѿ бга йстинна, рожденна, не сotворенна, єдиносѹзна ѿцѹ, иже всѧ быша.

Г. Насъ ради члвѣкъ, и нашесть ради спасенїя, сшедшаго съ нбсъ, и воплотивша-госл ѿ дхя ста, и мртви дѣы, и вочавъч-шасл.

Д. Распятаго же за ны при Понти-стѣмъ ІІлатѣ, и страдавша и погребена.

Е. И воскршаго въ третій денъ по писа-ніемъ.

Ѕ. И восшедшаго на нбсъ, и скдліфа ѿдеснѹ ѿцѹ.

З. И паки грлдѹшаго со славою, сѹдити живымъ и мртвымъ, егоже цртвю не бѣдетъ конца.

И. И въ дхя стаго, гда животворлішаго, иже ѿ ѿца исходлішаго, иже со ѿцемъ и сномъ спокланлема и сславима, глаголовша-го пророки.

.б. Едино^е, ст҆ю, сокори^е, најаск^е ю
црковк.

Г. Исповед^е јо^е једино крштење, во штављење грк^а џвъ.

А. Часу воскреша мртвихъ.

Б. Џизни бъд^е џаго вѣка. Амињ.

Дѣла милости тѣлесныя.

Гладнаго напитати, жажд^а џаго напоити, нага^е јо^е јад^ети, страни^е јо^е јад^ети въ дому ввести и оупокойти, болнаго посѣтити, сѫжныя въ тѣмници походить, мртвыхъ сиромахи погрејстї.

Дѣла милости духовныя.

Согрѣша^е јаго исправлѣти, неумѣющаго оучити, смилишем^а ја добрш совѣтова^ити, за спасеніе ближнаго Гра молити, печалнаго оутѣшати, обид^а јерпѣливш сно^ити, дѣлги повинніи мѣ прощати.

Седмъ грѣховъ смертныхъ.

Гордость, сребролюбїе или лихомиство, блудъ, зависть, обладеніе, паматозлобїе, оу^иненіе или лѣкость.

Симъ грѣхомъ противныя добродѣтели.

Смиреніе, благодѣтробїе, цѣломудрие, братолюбїе, терпѣніе, постъ, молитва.

XIII. Числа общта грађанска съ нъчесија
изговорима, употребећена съ числама
римскимъ и црквено-славянскимъ.

еданъ	1	I	а
два	2	II	в
три	3	III	г
четыри	4	IV	д
пять	5	V	е
шестъ	6	VI	з
седамъ	7	VII	з
осамъ	8	VIII	й
деветъ	9	IX	д
десетъ	10	X	и
еданайстъ	11	XI	а
дванайстъ	12	XII	к
тринайстъ	13	XIII	г
четрнайстъ	14	XIV	д
петнайстъ	15	XV	е
шестнайстъ	16	XVI	з
седамнайстъ	17	XVII	з
осамнайстъ	18	XVIII	и
деветнайстъ	19	XIX	д
двадесетъ	20	XX	к
тридесетъ	30	XXX	,

четрдесетъ	40	XL	М
педесетъ	50	L	Н
шестдесетъ	60	LX	Ѣ
седамдесетъ	70	LXX	Ѡ
осамдесетъ	80	LXXX	Ѱ
деведесетъ	90	XC	҆Ч
сто	100	C	Ѱ.
две стотине	200	CC	ѰС
три стотине	300	CCC	ѰТ
четыри стот.	400	CD	ѰУ
петъ стотина	500	D	ѰФ
шестъ стотин.	600	DC	ѰХ
седамъ стотин.	700	DCC	ѰѰ
осамъ стотина	800	DCCC	ѰѰѰ
деветъ стотин.	900	CM	ѰѰѰ
иляда	1000	M	ѰѰѰ
две иляде	2000	<u>II</u>	ѰѰ
три иляде	3000	<u>III</u>	ѰѰѰ
четыри иляде	4000	<u>IV</u>	ѰѰѰѰ
петъ иляда	5000	<u>V</u>	ѰѰѰѰ
шестъ иляда	6000	<u>VI</u>	ѰѰѰѰ
седамъ иляда	7000	<u>VII</u>	ѰѰѰѰ
осамъ иляда	8000	<u>VIII</u>	ѰѰѰѰ
деветъ иляда	9000	<u>IX</u>	ѰѰѰѰ
десетъ иляда	10,000	<u>X</u>	ѰѰѰѰ

ТАБЛИЦА УМНОЖЕНИЯ.

1	путь	1	1	5	пута	5	25
2	—	2	4	5	—	6	30
2	—	3	6	5	—	7	35
2	—	4	8	5	—	8	40
2	—	5	10	5	—	9	45
2	—	6	12	5	—	10	50
2	—	7	14				
2	—	8	16	6	пута	6	36
2	—	9	18	6	—	7	42
2	—	10	20	6	—	8	48
3	путь	3	9	6	—	9	54
3	—	4	12	6	—	10	60
3	—	5	15	7	пута	7	49
3	—	6	18	7	—	8	56
3	—	7	21	7	—	9	63
3	—	8	24	7	—	10	70
3	—	9	27	8	пута	8	64
3	—	10	30	8	—	9	72
4	пута	4	16	8	—	10	80
4	—	5	20	9	пута	9	81
4	—	6	24	9	—	10	90
4	—	7	28	10	пута	10	100
4	—	8	32	10	пута	100	1000
4	—	9	36				
4	—	10	40				

§. XV. Писмо ученика Недељне школе^{нб} родитељима, кое осимъ предизложеногъ, може за правацъ служити наставницима, предаваюћимъ по овомъ способу.

Предраги Родитељи!

Ово писмо, ков садъ читате, изъ мов е главе и одъ мов руке! Нећу выше одъ сада тражити и молити никога, да мысли и желѣ мое на артију ставља. Я самъ већъ све то у станю самъ чинити. Мили Родитељи! Колико благодаримъ Богу на животу, а вами на неи и рани, колико благодаримъ небесномъ промыслу, који самъ у Београдъ дошао, да у овомъ столичномъ граду лой предизбраний запатъ као калфа усавршавамъ. Еръ овде се старањемъ Светлогъ Србскогъ Књаза и просветолюбивы нѣговы читовника прошлое године установише и отворише тако назване Недељне школе, у којима самъ я са стотинама други незналица, научио исправно читати и прилично писати. Па можете ли предраги Родитељи, веровати, да самъ я знамъ ово читания и писания, покрай непрекидногъ упражњавања у моямъ занату, извикао само за четрдесетъ часова, ков самъ у дане недеље на то употребити могао! Но изъ слѣдујућегъ увидићете и уверићете се, да ми в то време довольно было. Еръ

Право: кадъ сло почели слова познавати, нис напът учителъ тео казивати: ово се слово зове азъ, а то буки, еђди и т. д., као што ми казую неки попцы, да су учили, него напът в на једной штици изложио сва Србска грађанска слова, кол се налазе у печатанымъ књигама, у таковомъ реду, како сло ђи найлакше могли познати, па напът в једно по једно у већемъ изгледу писао на табли и учио насъ право, како ћемо га написати, а затимъ како ћемо га изговарати.

*Немогу вакъ довольно описати, како памъ в то
ако ишло, нарочито збогъ тога лако, што је учителј
свако слово до последњи петъ шестъ уподобљавао как-
вом познатом памъ ствари, која је као уподобљено сло-
во выше или манъ изгледала. Ствари ове ипаке су о-
симъ тога у почетку свогъ имена гласићъ, онакиј и-
стий, као што се изговарало уподобљено слово. Да-
кле ствари ове, при познавању слова, не само да су
служиле за огледало, да можемо у писац уподобље-
но слово смотрити и безъ штице написати, него и за
шаптале (суфлера), да можемо одъ првогъ гласића
низовогъ имена, чути и безъ учителя изговорити гласъ
уподобљеногъ слова,*

*И. пр. Кадъ пасъ в наставници учјо, да позна-
мо слово з, казао памъ є, да оно изгледа као змја, и
да у писању представимо себи змју како се савила,
па да га знајо негледајући па штицу написати, и ка-
зашо памъ є, да се то слово изговара зъ, ков ћемо, да
памъ нико некаже, сазнати по првомъ гласићу у ре-
чи змја и т. д. (види у часу 1 и 2.)*

*Колико памъ в овако начиномъ лакше было за-
држати у памети не само изгледъ свакогъ слова, но и
нѣговъ гласъ? — много лакше, него ли онамъ, когъ
су учили, да се, за примѣръ наведено слово, зове зе-
мља. А зашто? Зато, што сно га*

*1. учили написати, и за ово време морао је нѣ-
говъ изгледъ већ ма у памети остати пама, него ли о-
номъ, који га је само сматрао;*

*2. што памъ є учителј одла затыљу казао пра-
вый нѣговъ гласъ (зъ), који памъ є у читању нужданъ,
а нис га помешао и заплео съ другимъ непотребнимъ
гласовима: (з-)емља;*

3. што в, уподобљавајући то слово змији, сређајући
памети нашој ињевовъ изгледъ съ ињевомъ гласомъ, па
чимъ смо видили или написали з, пао намъ в на па-
меть и ињевовъ гласъ (зъ) збогъ првогъ гласића у речи
змја, коя в подобна изгледу слова (з); а чимъ смо чу-
ли гласъ тога слова (з), пао намъ в на паметь и ињ-
евовъ изгледъ збогъ истогласногъ почетка у речи змја;
ова пакъ речь съ онымъ што означава, опоменула бы
насъ на подобовидно слово (з), коя бы написали.

Нека на штицы слова, коя нису доволно подоб-
на била примѣнѣныиъ стварла, трудio се учитель пи-
шући ђи на табли, већма ђи овима уподобити, само да
бы ђи могли лакше запамити; а после полако и нео-
сетно прелазio в на пъловъ правый изгледъ. Тако в
парочито поступао, кадъ насъ в познавао са словима:

м (комъ в према приљубнѣй туньи, краке већма
размакао)

б (комъ в, да в подобнів фобу, ону горнију перјани-
цу сланьио)

р (ков в према репи као црквено-славянско заши-
љио,)

к (комъ в, да в подобнів кљештама, краке устројо)

у (комъ в према ушћу, два она горнија крака већ-
ма искривио,)

х (комъ в према халовима ону с' лева на десно
пругу станьио) и т. д.

За нека в слова говорio, да су само части оне
стварий, којима су уподобљена, као што в:

с (уподобљено српу — връ нема држка)

ш (уподобљено шаки — връ нема јошъ два прста)

т (уподобљено теразилу — срп њема гимнарија)
г (уподобљено гуслама — срп њема училишта и буџети
нија) и т. д.

Но мысмо то врло лако постизали, врбо є учи-
тель средствомъ точкій додаваю онє части, кое су цѣ-
ломъ недостаяле, па іи є затимъ као непотребне слову,
побрисаю.

Упознаваюћи насъ са словомъ а, казао је учитељ, да оно изгледа као ада, и написао је право ону круглицу (о), па затимъ је рекао: да бы прилигтије било адивали њој додати с' десна ону рѣчицу (а).

Кодъ слова и, уподобленогъ иверу, показао налъвъ два иверка коя е юшъ држала уедно она па среди цеодкинута жица: (како што в то и кодъ други слова, показуюћи налъвъ изображене или начинѣне ствари и. пр. обручъ, српъ и т. д. чинio); а

кодъ слова ц, уподоблѣногъ кровномъ црвпу, ре-
као е, да в окай репићъ закучица, што запинѣ за лет-
су. И овако памъ в наведена слова ясно очима пред-
ставио и тако речи у паметъ нашу урезао.

Нѣка слова као: ъ ю я ѿ ѿ ѿ, пишу се
дала начелну, што бы као она изгледало и пишовыль-
се гласопъ починяло, уподобити; по учитель ѹ в па-
ла помоћу други, пама већь познаты слова, понятна
учинио (види часъ 7 и 8.).

Кадъ смо овѣнъ начиномъ сва слова посамице по-
знали, почео насъ в наставникъ учити, заедно и у єданъ
ма' изговарати по два, по три, четиръ и выше слова,
кок бы наль на табли упоредъ написао, често пре-
штао и съ другима променъивао; а потомъ наль в за-
давао неке речи на паметъ, да све у ньши налагене
се гласиће посамице редомъ изговарамо. Кадъ смо та-
ко слова написана (а по негда посамице изказана) у

речь или слогъ саставляти, а речи ~~и~~ ^и слоги ~~и~~ ^и писане на слова раставляти научили; онда ~~смо~~ ^и могли ~~и~~ ^и задане начь на память речи или слогове, на табли написати.

Затымъ смо почели изъ печатаногъ, за недельне школе одређеноагъ, буквара читати по слоговима. Потомъ нась в учитель упознао съ четиръ велика стоећа и са шестъ малы лежећи слова, коя се одъ равногласећи малы стоећи слова, своимъ изгледомъ разликую, и да бы ова болъ запамтили, наставили смо изъ поменутогъ буквара читати по слоговима, у колъ су св осинъ малы стоећи, најазила и велика слова; а затымъ смо прешли на читати примѣра съ лежећимъ слоговима.

После тога задавао памъ в учитель исправа мале, а потомъ веће речи и учіо нась в ове исправа на память, а затымъ написане на табли, делити на слогове. Ово и смо приликомъ познали, ков су слова самогласна, коя ли сагласна, ков су једносложне двое-тroe-четворо-и вышесложне речи. (види чашъ 18 и др.)

Затымъ упознао нась в учитель съ тако называему разликујимъ знацима, као што в запјата, точка и т. д. и казао памъ в како треба да се према овимъ знацима у читанию владајо. После тога изложио памъ в неке скраћење речи и нњивово значење. (види чашъ 31 и др.)

Пошто смо се читајући потомъ разви, сходне начинъ запатлискомъ определенију примере, известили право читати; онда истомъ показао памъ в учитель обичнији редъ слова и нњива имена, како да лакше можејо наћи какво име у азбучнимъ списцима (телеферина), а речи у речницима.

Потомъ смо прешли на право рукописно писање, ков памъ в было врло лако научити, врбо смо се овимъ способомъ предавани, већь были на писање (печатаны слова) навикли.

Упражняваючи се у писању и читању подујете
време читати исправа слогове и речи, а потојъ ~~молитве~~ Молитве
и пр. у црквенимъ словима и дошли смо до чисала об-
ште-грађански, успоређены съ цркено-славянскимъ и
Римскимъ числама, потомъ до полезне за насъ табли-
це умноженија, кое смо одъ части већъ были позна-
ли, врбо најъ в учитељ, чијъ сло у читаню напредакъ
учинили, препоручио, да грађанска числа и поменуту та-
блицу свакиј данъ после ютрене молитве прочитавамо,
како да најъ лакше буде рачунъ учити идуће школске
године, кадъ пређемо у другу, старіју класу Недељ-
ны школа.

И тако самъ я, мои предраги Родитељи! покрай
далѣгъ упражняванија у моне занату, научио ове годи-
ни за 40 часова, у дане недељнице, Србски правилно
читати и прилично писати: чему се пређе писамъ никак-
да надао! — и ако ме Творацъ небесный, комъ се садъ,
одъ како самъ читати научио ютромъ и вечеромъ мо-
жимъ, обдари животомъ и здрављемъ, я ћу, кадъ по о-
кончанию моја заната, куки у Призрену дођемъ и на
свою руку радити почнемъ, мое шегрте и каљфе, чита-
нију невените, у дане недељнице и празничне учити и па-
учити читати и писати овако начиномъ, коимъ самъ
и я до овогъ неоценѣногъ знания дошао — неоценѣногъ
велимъ, връ одсадъ могу у перадине дане читати раз-
личне полезне књиге, у коима ћу, као што насъ в у-
читељ уверавао, наћи благопотребна правила и поуче-
нија за животъ Христијанскій и грађанскій, како да мо-
гу угодити и Богу и людима и стеки за живота честь
и праву срећу, а после смрти оставити лепъ споменъ
и удостоити се вечногъ блаженства.

У Београду на Видовъ данъ 1846 године.

Вашъ покорный сынъ,
Радованъ Спасовичъ,
Бурчискій каљфа.

С А Д Р Ж А Н И С.
НАЧАЛНАНА
БИБЛИОТЕКА
CRNE GORE DURDE
на страници
CRNOJEVIĆ

I.	Pознавање малы, стоећи слова по ньновомъ гласу уподобљавањемъ и написивањемъ.	1.
II.	Состављање слова по пьновомъ гласу.	9.
III.	Растављање речиј на слова по ньновомъ гласу.	11.
IV.	Изустрио (на паметь) написивање слова и слогова.	12.
V.	Читанье по слоговима или слагашћ.	13.
VI.	Познавање великих слова, коя се одъ малы разликую.	16.
VII.	Познавање лежећи слова, коя се одъ стоећи разликую.	20.
VIII.	Растављање речиј на слогове.	24.
IX.	Разликуюћи знаци и скраћене речи	30.
X.	Печатана грађанска мала и велика слова съ ньно- вымъ наименојемъ, по азбучномъ реду.	41.
XI.	Рукописна мала и велика слова по реду.	43.
XII.	Печатана мала и велика црквино-славянска сло- ва по реду.	44.
XIII.	Числа обшта грађанска съ пьновымъ изговорима, упоређена съ числами Римскимъ и црквино- славянскимъ.	53.
XIV.	Таблица Умноженија.	55.
XV.	Нисмо ученика Недељне школе къ родитељи- ма, кое осимъ предизложеногъ, може за правацъ служити наставницима, предаваю- ћимъ по овомъ способу.	56.

Прим. Буквару овомъ, коп се продав за 10 кр.
среб., дадав се штица на четвртини табака.

Ноправи на стр. 33. добити место-табаки, цайгове
место цайце.

